

Sygn. akt III AUa 482/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Górka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy R. O. i A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie wyegzekwowanych składek

na skutek apelacji ubezpieczonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 kwietnia 2013 r. sygn. akt VI U 212/13

oddala apelację.

SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górka

Sygnatura akt III A Ua 482/13

UZASADNIENIE

Płatnicy składek A. O. i R. O. wspólnicy spółki cywilnej (...) w G. wnieśli odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 10.01.2013 roku odmawiającej zwrotu kwoty 1020,84 złotych i odsetek.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych w G. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2013r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Płatnicy składek A. i R. O. odprowadzali składki na rzecz pozwanego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej (...). W dniu 17 września 2012 roku organ rentowy upomniął płatnika A. O. co do nieprawidłowości w opłacaniu składek za okres od lipca 2011 roku do lutego 2012 roku i za kwiecień 2012 roku. W dniu 11 października 2012 roku A. O. złożył wniosek o przebieganie wpłat na swój NIP. Wniosek zawierał braki o których usunięcie zwrócono się do płatnika. W dniu 08.11.2012 roku A. O. złożył prawidłowy wniosek o przebieganie wpłat. Tego samego dnia organ rentowy wystąpił o dokonanie zajęcia rachunku bankowego płatnika. W dniu 22 listopada 2012 roku płatnicy składek wnieśli o nieprzebieganie wpłat za marzec i kwiecień 2012 roku. W dniu 23 listopada 2012 roku do organu rentowego wpłynęła kwota 21.389,64 złote. W dniu 11 grudnia 2012 roku płatnik A. O. zażądał zwrotu kwoty 21.389,64 złote. W dniu 08 stycznia 2013 roku dokonano zwrotu kwoty 20.368,80 złotych, odmawiając zwrotu kwoty 1020,84 złote.

Sąd Okręgowy wskazał, że sprawa o zwrot nadpłaconych składek jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych i do jej rozstrzygnięcia należało stosować przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. z 2009 roku Dz.U. nr.205 poz. 1585 ze zmianami) zwanej dalej ustawą systemową. Nie mają do niej zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego, albowiem przedmiotem rozpoznania są należności publicznoprawne, a nie prywatne.

Zgodnie z przepisami art. 24 ust. 6a – 6e ustawy systemowej:

6a. Nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku - na poczet przysługujących składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d.6b. Zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym.

6c. Po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot.

6d. Nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku, o którym mowa w ust. 6c.

6e. Jeżeli nienależnie opłacone składki nie zostaną zwrócone w terminie określonym w ust. 6d, podlegają oprocentowaniu w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych, od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 6c.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulegało wątpliwości, że płatnik składek złożył wniosek o zwrot nienależnie wyegzekwowanych składek w dniu 11 grudnia 2012 roku. Świadczy o tym pismo datowane na ten dzień, które A. O. podpisał (k. 4 tom IV). Twierdzenie, że takowy wniosek złożył w dniu 03 grudnia 2012 roku nie było trafne, albowiem tego dnia wniósł o “ przebieganie”, a nie zwrot składek (k. 2 tom IV). Dlatego nie powstało prawo do odsetek, albowiem zwrot składek nastąpił w dniu 08 stycznia 2013 roku, czyli przed upływem 30 dniowego terminu określonego w w/w przepisach.

Zdaniem Sądu I instancji organ rentowy prawidłowo zrealizował wniosek o zwrot składek, albowiem co do składek za kwiecień 2012 roku płatnik wyraźnie wskazał, że nie należy ich przebiegować (k. 4 tom II). Dlatego składka za kwiecień 2012 została przelana na konto płatnika, gdyż jej nieprzelanie spowodowałoby ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od dnia 01 kwietnia 2012 roku i czyniło wypłacone A. O. z tego tytułu zasiłki nienależnymi. Zgodnie bowiem z przepisem art. 14 ust 2 ustawy systemowej :

Ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe, o których mowa w ust. 1, ustają:

1)od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony;

2) od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie - w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących, duchownych oraz osób wymienionych w art. 7; w uzasadnionych przypadkach Zakład, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie, z zastrzeżeniem ust. 2a;

3) od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom.

W odwołaniu płatnik A. O. przyznał, że składkę za kwiecień 2012 roku przelał omyłkowo na druk za marzec 2012 roku. Natomiast niezgodne z prawdą było twierdzenie, że wnosił o jej przeksięgowanie, bo wniosek w tym zakresie cofnął (k. 4 tom II). Ze stosownym wnioskiem wystąpił dopiero w dniu 30 stycznia 2013 roku (k. 2 tom V).

Sąd Okręgowy wskazał, że rozpoznający sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych jest związany treścią decyzji i nie może orzekać o roszczeniach które z niej nie wynikają. Decyzja organu rentowego dotyczyła odmowy zwrotu nienależnie wyegzekwowanych składek. W tym zakresie Sąd Okręgowy zważając na wskazane argumenty, uznał ją za prawidłową. Wskazał, że nie było w kompetencji Sądu dokonywanie oceny działania organu rentowego w sprawie spółki (...) w kontekście naruszenia jej dobrego imienia, narażenia jej na niepotrzebne koszty i działania na jej szkodę. W tym zakresie płatnicy mają otwartą drogę sądową i mogą pozwać ZUS w procesie o ochronę dóbr osobistych żądając stosownych działań. Należy to jednak uczynić w procesie cywilnym, a nie w ramach odwołania od decyzji administracyjnej. Na marginesie jedynie stwierdził, że budzi uzasadnione wątpliwości działanie organu rentowego który w trakcie czynności wyjaśniających z płatnikiem, kieruje do jego rachunku bankowego egzekucję, nie czekając na zakończenie tych czynności.

Mając powyższe na uwadze Sąd, w oparciu o treść art.477¹⁴§ 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Z wyrokiem tym nie zgodzili się ubezpieczeni A. O. i R. O..

Wyrok zaskarżyli w całości i zarzucili mu:

1) obrazę prawa procesowego, tj. naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenie granicy swobodnej oceny dowodów wyrażającą się w:

- niewłaściwej interpretacji treści dokumentu w postaci wniosku ubezpieczonych z dnia 30.11.2013r. prowadzącej do błędnego przyjęcia, iż przedmiotowy wniosek dotyczył ogólnikowo wskazanego przez Sąd „przeksięgowania”, a nie zwrotu nienależnie wyegzekwowanych składek wraz z kosztami w kwocie 21.389,64 zł;
- błędnym przyjęciu, że zwrot składek na rzecz ubezpieczonych nastąpił w dniu 8.01.2013r.

2) obrazę prawa materialnego - naruszenie art. 24 ust. 6a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędne ustalenie, że organ rentowy prawidłowo zrealizował wniosek ubezpieczonych o zwrot składek co do składek za kwiecień 2012r.

Mając na względzie powyższe zarzuty, wniesli o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, iż ubezpieczeni mają prawo do uzyskania od Organu rentowego zwrotu odsetek w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych od kwot:

19.162 zł od dnia 3.01.2013r. do dnia 9.01.2013r., 1.206,80 zł od dnia 3.01.2013r. do dnia 13.01.2013r., 1.020,84 zł od dnia 3.01.2013r. do dnia 25.02.2013r.

2) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji;

3) zasądzenie od Organu rentowego na rzecz ubezpieczonych poniesionych kosztów postępowania sądowego w I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący podali, że zaskarżony wyrok odmawiający ubezpieczonym zwrotu części nienależnie pobranych składek w kwocie 1.020,84 zł oraz odsetek, nie jest zasadny.

Ubezpieczeni podnieśli przede wszystkim, iż Sąd I instancji nieprawidłowo zinterpretował sens skierowanego do organu rentowego wniosku ubezpieczonych z dnia 30.11.2012r. Sąd błędnie przyjął, iż przedmiotowy wniosek dotyczył ogólnikowo wskazanego przez Sąd „przeksięgowania”, podczas, gdy, biorąc pod uwagę całą treść wniosku, a nie tylko wyrwane z kontekstu słowo „przeksięgowanie”, wniosek zawierał w istocie prośbę ubezpieczonych o zwrot nienależnie wygzekwowanej kwoty 21.389,64 zł.

Powyższe doprowadziło do nieprawidłowego ustalenia przez Sąd, iż ubezpieczeni złożyli stosowny wniosek o zwrot nienależnie wygzekwowanych składek dopiero w dniu 11.12.2012r., czego konsekwencją było z kolei błędne przyjęcie, że prawo do odsetek nie powstało, gdyż zwrot składek nastąpił przed upływem 30-dniowego terminu określonego w art. 24 ust. 6d ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W ocenie ubezpieczonych, zważyć należy, że obydwa wnioski, tj. zarówno ten z 30.11.2012r., jak i ten z 11.12.2012r. różnią się w zasadzie jedynie tym, że w pierwszym wniosku użyto sformułowania „przeksięgowanie”, natomiast w drugim „zwrot”. Sens obydwu wniosków był jednak taki sam i sprowadzał się do wezwania organu rentowego do przekazania nienależnie pobranych środków na rachunek bankowy Spółki (...). W żadnym z pism nie ma mowy o przeksięgowaniu przedmiotowych środków w takim znaczeniu, jakie prawdopodobnie przypisywał mu Sąd I instancji, tj. na konto ubezpieczeniowe płatnika. W obydwu pismach wprost wskazano konto bankowe Spółki w celu zwrotu należności.

Przyjmując, iż to wniosek z dnia 30.11.2012r. stanowił właściwy wniosek o zwrot składek w rozumieniu art. 24 ust. 6a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, należy jednocześnie przyjąć, że po stronie ubezpieczonych powstało prawo do uzyskania odsetek. Mając bowiem na uwadze datę wpływu wniosku do organu rentowego (3.12.2012r.), określony w art. 24 ust. 6d ustawy z dnia 13.10.1998r. o s.u.s. 30-dniowy termin upłynął 2.01.2013r. Tymczasem zwrot składek następował: co do kwoty 19.162 zł w dniu 10.01.2013r. (vide: załącznik nr 11 do odwołania), co do kwoty 1.206,80 zł w dniu 14.01.2013r. (vide: załącznik nr 12 do odwołania) oraz co do kwoty 1.020,84 zł w dniu 26.02.2013r. (vide: pismo Organu rentowego z dnia 12.03.2013r.).

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji błędnie ustalił, iż prawo do odsetek nie powstało, a ponadto, że zwrot składek na rzecz ubezpieczonych nastąpił w dniu 8.01.2013r.

Ubezpieczeni wskazali ponadto, iż błędnym było ustalenie przez Sąd I instancji, że organ rentowy prawidłowo zrealizował wniosek ubezpieczonych o zwrot składek co do składek za kwiecień 2012r.

W ocenie apelujących w sytuacji, gdy ubezpieczeni niewątpliwie domagali się zwrotu całej bezpodstawnie wygzekwowanej kwoty 21.389,64 zł, organ rentowy nie miał podstaw do odmowy zwrotu kwoty 1.020,84 zł zaskarżoną decyzją z dnia 10.01.2013r. Zgodnie bowiem z art. 24 ust. 6a ustawy z dnia 13.10.1998r. o s.u.s., organ związany był wnioskiem ubezpieczonych o zwrot składek. Odnośnie zaś należności dotyczących miesiąca kwietnia 2012r. organ, wobec stwierdzenia nadpłaty na koncie ubezpieczonego A. O. (vide: pismo organu rentowego z dnia 11.01.2013r. sporządzone zaledwie jeden dzień po wydaniu zaskarżonej decyzji) zobligowany był z urzędu na poczet należności za kwiecień 2012r. zaliczyć właśnie tę nadpłatę, a nie uszczuplać z naruszeniem art. 24 ust. 6a ustawy z dnia 13.10.1998r. o s.u.s., środki przeznaczone do zwrotu dla ubezpieczonych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się wadliwości postępowania przed Sądem I instancji. Ustalenia faktyczne poczynione przez ten Sąd są właściwe i

kompletne, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń. Sąd Okręgowy w sposób staranny zebrał i rozważył wszystkie dowody, a oceniając je – wbrew twierdzeniu apelacji - nie naruszył granic ich swobodnej oceny określonych przepisem art. 233 k.p.c. Nadto, do ustalonego stanu faktycznego zastosował właściwe przepisy prawa materialnego – tj. ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj.: Dz.U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zmianami), szczegółowo i klarownie przedstawiając w pisemnym uzasadnieniu przesłanki uzasadniające merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny w całości aprobuje, przyjmując je za własne oraz w pełni dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Apelacyjny nie dostrzega potrzeby ponownego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 roku, sygn. II UKN 61/97, OSNAP 1998/3/104 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 grudnia 1999 roku, sygn. I PKN 402/99, OSNAP 2001/8/272).

Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył ustalenia czy organ rentowy prawidłowo zrealizował wniosek o zwrot składek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego na wstępie należy wskazać, że składki na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FGŚP oraz FEP) każdy płatnik wpłaca za siebie i wszystkie zatrudnione osoby na wskazane przez ZUS rachunki bankowe. Jeżeli wpłaty z tytułu składek dokona w zawyżonej wysokości lub dokona na niewłaściwe konto, na jego koncie w ZUS powstanie nadpłata lub niedopłata. W takiej sytuacji organ rentowy może zaliczyć ją na poczet przyszłych zobowiązań. Płatnik składek może też starać się o jej zwrot, ale tylko wtedy, gdy na jego koncie nie ma zaległości w płatności za wcześniejsze i bieżące okresy. Podkreślenia wymaga również to, że ZUS dokonana przez płatnika wpłatę składek za dany miesiąc kalendarzowy rozlicza na podstawie deklaracji i raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących. Dokonuje tego zgodnie z oznaczeniem płatnika widniejącym na dokumencie płatniczym. Po otrzymaniu informacji o nieprawidłowościach w opłacaniu składek, zwrot składek nadpłaconych może mieć miejsce tylko i wyłącznie na wniosek o zwrot. Konstatacja ta wynika z treści art. 24 ust. 6a ustawy systemowej zgodnie, z którym nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku – na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8 d.

W przedmiotowej sprawie jak słusznie podniósł to Sąd Okręgowy, taki wniosek płatnik składek złożył dopiero 11 grudnia 2012r.. Wcześniej składane pisma jednoznacznie zawierają wniosek o preksięgowanie, a nie o zwrot. Nie zasługuje na aprobatę twierdzenie apelującego, że organ rentowy winien zinterpretować wcześniejsze wnioski, jako wnioski o zwrot, bowiem byłoby to sprzeczne z jednoznacznie brzmiącą deklaracją płatnika. Mając dalej na względzie, że terminowe opłacanie składek we właściwej wysokości pozwala na zachowanie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie można odmówić płatnikowi swobodnego dysponowania płatnościami. Pozostawienie organowi rentowemu decyzji w zakresie zwrotu lub preksięgowania mogłoby doprowadzić do pozbawienia płatnika należnych świadczeń bądź wywołać inne niekorzystne konsekwencje.

Nie ulega zatem wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że organ rentowy prawidłowo i w określonym przez przepisy prawa terminie zrealizował wniosek o zwrot składek.

Wskazując na powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

del. SSO Beata Górska SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka - Szkibieli